23/01/2023

Ο ηθικά ευαίσθητος εθνικός ευεργέτης Ζώης Καπλάνης

/ Γνώμες

Από την εύανδρο Ήπειρο και ο εθνικός μας ευεργέτης Ζώης Καπλάνης. Είδε το φως της ζωής στο Γραμμένο της Ηπείρου το 1736. Και παρότι έδρεψε από την τρυφερή του ηλικία οδυνηρές κοινωνικές συνθήκες, κατόρθωσε να υπερκεράσει όλα τα εμπόδια της ζωής του, να ακμάσει οικονομικά σε υψηλά επίπεδα και διαπνεόμενος από βαθύ πατριωτισμό, να κληροδοτήσει στην Ελλάδα, μεγάλα ποσά για εθνικές

ευεργεσίες.

Γράφει ο **Πάνος Ν. Αβραμόπουλος***

Ο Πατέρας του λέγονταν **Κωνσταντίνος** και κατάγονταν από το **Γραμμένο**. Η δε μητέρα του από το χωρίο **Τζιουντίλα.** Μοίρα τραγική στην παιδική του ηλικία έμεινε ορφανός από μητέρα, γεγονός που σημάδεψε τον ψυχισμό του. Υπέφερε τόσο πολύ μάλιστα για την απώλεια της μητέρας του που οι συμπατριώτες του, τον φώναζαν «Πικροζώη» ! Ο πατέρας του θα ξαναπαντρευτεί, για να πεθάνει σύντομα και αυτός και να αφήσει έρημο και κατάμονο, τον μικρό **Ζώη**, χωρίς κανέναν οικονομικό πόρο. Μόνη του μέριμνα πια στη ζωή, να φροντίζει την μητριά του! Και προς αυτή την κατεύθυνση για να βιοπορίσουν, είχε ενοικιάσει ένα γαϊδουράκι με το οποίο αφού συνέλεγε ξύλα από το παρακείμενο στο χωριό τους δάσος το **«Μεγαλόγγο»**, τα μετέφερε προς πώληση στα **Ιωάννινα.**

Δεν άργησε όμως να επέλθει και η ρήξη με την μητριά του, που τον κακομεταχειρίζονταν και έτσι ο ανήσυχος νεαρός Ζώης έφυγε για τα Ιωάννινα, προς αναζήτηση καλυτέρας τύχης. Θα γνωρίσει στα Ιωάννινα τον επιφανή οικονομικά γουνέμπορο από την **Κόνιτσα** κα επίσης εθνικό ευεργέτη **Παναγιώτη Χατζηνίκο.** Πολύ σύντομα με την ακαταπόνητη εργατικότητά, αλλά και φιλομάθεια, θα ξεχωρίσει στην συνείδηση του **Χατζηνίκου**, που τον απάλλαξε από τις χειρονακτικές εργασίες και τον έβαλε ως υπάλληλο πια στην δούλεψή του. Όμως ο Ζώης με μεγάλη έφεση στην παιδεία και τα γράμματα, είχε κατορθώσει μόνος να μάθει γραφή και ανάγνωση, ενώ διακρίνονταν για την εμπορική του οξυδέρκεια. Και για αυτά του τα τάλαντα, ο Χατζηνίκος σε λίγο θα τον κάνει

γραμματικό του και εν συνεχεία συνέταιρό του.

Από αυτή του την νέα έπαλξη ο **Ζώης Καπλάνης,** θα εξακτινώσει την επιχείρηση του **Χατζηνίκου**, της οποίας η έδρα ήταν στο Βουκουρέστι, ενώ θα αποκτήσει προϊόντος του χρόνου και ο ίδιος πελώρια περιουσία. Μάλιστα από το 1771 θα εγκατασταθεί στην **Μόσχα,** που συνιστά πλέον το εφαλτήριο των επιχειρηματικών του δραστηριοτήτων. Αλλά σημαντικό είναι το γεγονός, ότι παρόλη αυτήν του την οικονομική ευδοκίμηση, ο **Ζώης Καπλάνης** παραμένει πάντα, ένας λιτοδίαιτος και ευσεβής άνθρωπος. Και πρωτεραία του ηθική επιταγή, είναι η βοήθεια μέσα από την οικονομική ισχύ προς την μητέρα πατρίδα.

Αποδύεται έτσι σε ένα μεγάλο εθνικά ευεργετικό έργο, που στον πυρήνα του έχει πάντα την προαγωγή της ελληνικής παιδείας, στην οποία ο **Ζώης Καπλάνης**, απέδιδε πολλά, για την ανασύνταξη του καθημαγμένου από τους **Τούρκους** ελληνικού κράτους. Στα 1797 έτσι ανεγείρει στα **Ιωάννινα** την **«Καπλάνειο Σχολή»**, την οποία ενισχύει με πλήθος βιβλίων, πρωτότυπων για την εποχή εργαλείων Φυσικής, αλλά και με ποσά για την λειτουργία της. Παράλληλα με την διαθήκη του κληροδοτεί μεγάλα ποσά, για τις Σχολές της Πάτμου και του Αγίου Όρους. Στο ίδιο μήκος κύματος της εθνικής του ευεργεσίας, κληροδοτεί με την διαθήκη του μεγάλο χρηματικό ποσό για το Νοσοκομείο των Ιωαννίνων, αλλά και για αλλά ευαγή ιδρύματα και κοινωφελείς σκοπούς. Αποστέλλει επίσης ένα σημαντικό ποσό για το **Βασιλικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας,** με τον όρο ωστόσο, οι τόκοι από την εκμετάλλευσή του, να αποστέλλονται στους επιτρόπους τω εκκλησιών των Ιωαννίνων, προκειμένου να συνδράμουν τους οικονομικά αδυνάτους, της ιδιαίτερης πατρίδας του Γραμμένου, αλλά και της Ζοντίλας, του χωριού της μητέρας του.

Στις 20 Δεκεμβρίου του 1806, ο **Ζώης Καπλάνης** σε ηλικία 70 ετών και αφού είχε κλείσει έναν ενάρετο και δημιουργικό κύκλο στην ζωή του, με κεντρικό του

μέλημα την φροντίδα της αγαπημένης του Ελλάδας, έφυγε από την ζωή, στην **Μόσχα**. Υπήρξε ένας ωραίος **Έλληνας** και σημαντικός εθνικός ευεργέτης, που επάξια φέρει τον βαρύτιμο ηθικά τίτλο, του εθνικού ευεργέτη.

Ο συγγραφέας Πάνος Ν. Αβραμόπουλος, είναι M.Sc Δ/χος Μηχανικός Ε.Μ.Π.